

Askanas, Kazimierz

Dwudziestopięciolecie "Notatek Płockich"

Notatki Płockie 26/3-108, 5-7

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

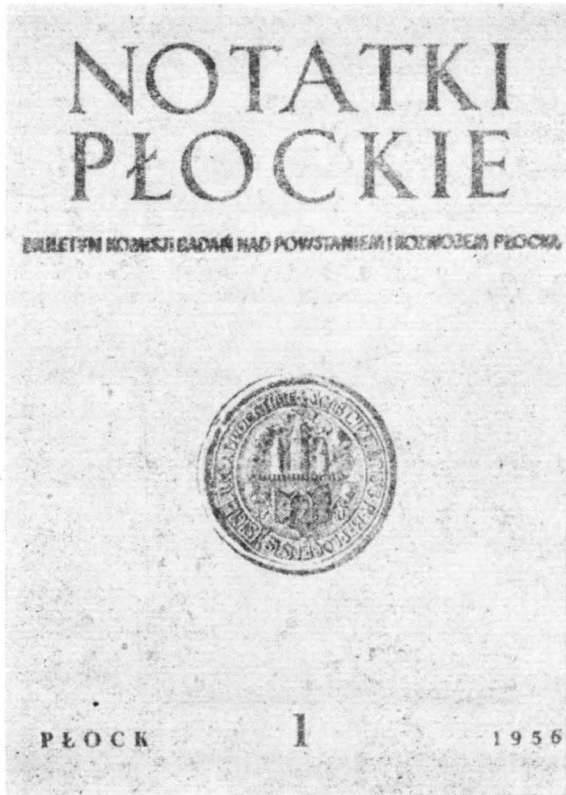
DWUDZIESTOPIĘCIOLECIE «NOTATEK PŁOCKICH»

Przypadająca w roku bieżącym dwudziesta piąta rocznica powstania «Notatek Płockich» — kwartalnika Towarzystwa Naukowego Płockiego ma niewątpliwie ważne znaczenie naukowe i kulturalne dla miasta i całego regionu. Pismo wypełnia od ćwierć wieku ważną społeczną rolę upowszechniania nauki, a znaczny zasób treściowy materiału zgromadzonego w ponad tysiącu artykułów, opracowanych przez kilkuset autorów¹⁾ sprawia, że obecnie niewiele tematów związanych z regionem można opracować z pominięciem prac zawartych w «Notatkach».

dawaniu kwartalnika, który zamieszczałby artykuły o prowadzonych badaniach i inne prace głównie miejscowych działaczy.

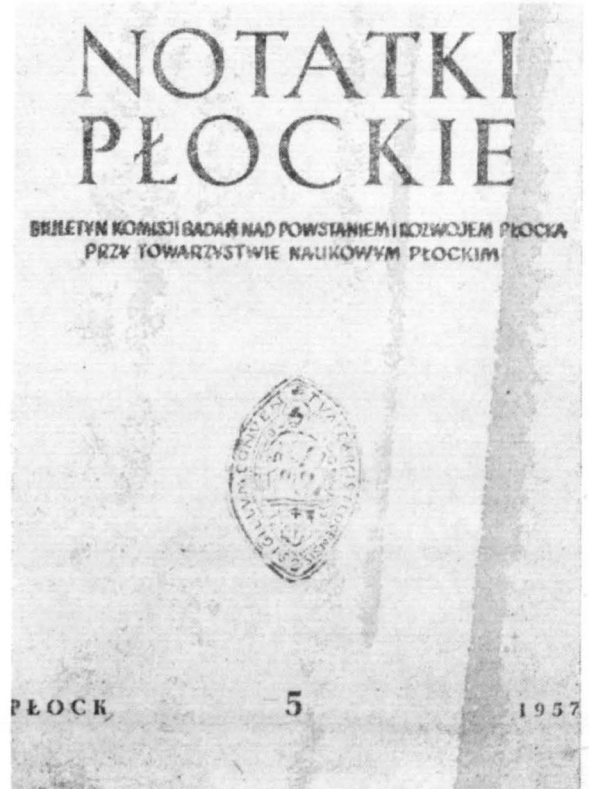
Początkowo Zarząd TNP uważając, że zarówno działalność Komisji Badań jak i «Notatki» nie mają szans utrzymania się, był w zasadzie przeciwny zakładaniu pisma pod firmą Towarzystwa. Stanowiska tego z perspektywy ćwierćwiecza nie można uznać za całkowicie pozbawione uzasadnienia w chwili zakładania pisma, skoro przez szereg lat powojennych nie można było zapoczątkować żadnego ruchu naukowego, a pojawiające się w tym czasie periodyki ograniczały się do jednego³⁾, a w najlepszym razie paru numerów⁴⁾.

Start «Notatek» odbył się bez żadnej niemal bazy materialnej, a borykające się z trudnościami materialnymi pismo musiało korzystać z prywatnych funduszy dwu członków redakcji. Pierwsze kolegium redakcyjne i wydawnicze pisma stanowili: przewodniczący Kazimierz Askanas (sprawy naukowe, zasób treściowy), Franciszek Dorobek, sekretarz (metrampaż i druk, technika wydawnicza), Tadeusz Gierzyński — (kierownictwo polityczne, kontakty z władzami, publicystyka, artykuły

Pierwszy numer «Notatek Płockich» ukazał się 22 lipca 1956 roku, jako Biuletyn Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka, prowadzonej pod przewodnictwem Kazimierza Askanasa, a istniejącej dotychczas jako Komisja Badań Naukowych TNP²⁾.

Impet, z jakim rozpoczął się start pracy tej Komisji, szeroki zakres kilkunastu kompleksowo ujętych dyscyplin badawczych, okazał się tak znaczny, że Komisja w pierwszej rocznicy swej działalności (13 marca 1956 r.) jednogłośnie przyjęła projekt przewodniczącego o wy-

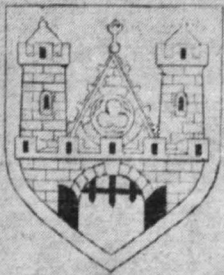
NOTATKI PŁOCKIE

PISMO REGIONALNE MAZOWSZA PŁOCKIEGO

№ 1/15

STYCZEŃ - MARZEC

1960

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE

PŁOCK

1/15

1960

wstępne) oraz Czesław Gutry — (bibliografia, korekta, sprawy administracyjne).

Po wydaniu dziesiątego numeru kwartalnika ubył z redakcji «Notatek» przeciążony pracą społeczną i zawodową Tadeusz Gierzyński, który nadal jednak zajmował się kierunkiem politycznym pisma, a do kolegium dokooptowano Kazimierza Jakubowskiego.

W numerze 11/12 pisma Komisja Badań uważając, że «Notatki» nabyły już wystarczających cech trwałości, a zebrane materiały wystarczają na liczne dalsze numery czasopisma, umieściła podtytuł „Biuletyn Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka — z dalszym określeniem — przy Towarzystwie Naukowym Płockim”. Mimo przekazania «Notatek» bezpośrednio Zarządowi TNP, pismo nie uzyskało nadal firmy Towarzystwa, wychodząc z podtytułem „Pismo regionalne Mazowsza Płockiego”. W roku 1968 «Notatki» otrzymały na trzy numery podtytuł „Organ Mazowsza, Kurpiów i Podlasia”. Dopiero po trzynastu latach wydawnictwa, Zarząd Towarzystwa nadał «Notatkom Płockim» utrzymujący się do chwili obecnej podtytuł „Kwartalnik Towarzystwa Naukowego Płockiego”.

Po ustąpieniu pierwszego zespołu redakcyjnego, przez długi czas nie można było zorganizować nowego, o cechach względnej trwałości, wobec czego umieszczono tylko wzmiankę „Redaguje kolegium”. Dopiero po dłuższym okresie zaczęto wymieniać członków Kolegium Redakcyjnego, działającego pod przewodnictwem Franciszka Dorobka przy współpracy redaktora Stanisława Chrzanowskiego.

Obecnie «Notatki Płockie» wydawane są przez Komisję Wydawniczą TNP, a kolegium

redakcyjnemu przewodniczy Wiesław Koński, przy współpracy sekretarza redakcji Krystyny Grochowskiej-Iwańskiej. Członkami kolegium są: Czesława Gąska, Tadeusz Kowalczyk, Tadeusz Kurpiewski i Tadeusz Osiński.

Pismo wychodzące początkowo w tysiącu egzemplarzy osiągnęło obecnie nakład trzytyśięczny, a niektóre numery «Notatek» ukazują się w nakładzie 4-5 tysięcy, a numer 3/86 z 1976 r. wydany został w siedmiotysięcznym nakładzie.

Pismo, które początkowo rozchodziło się w 70% nakładzie, obecnie ma zbyt 80—100%, co przy tak znacznym zwiększeniu nakładu należy uznać za poważne osiągnięcie.

W chwili powstania «Notatek Płockich», celowość wydawania w Płocku regionalnego czasopisma popularnonaukowego, była traktowana jako bardzo dyskusyjna. Nie mówiąc już o Towarzystwie, także władze lokalne niezbyt chętnym okiem patrzyły na inicjatywę wydawniczą wyrażając zastrzeżenia, czy w piśmie nie znajdą się artykuły zawierające niewłaściwe polityczne wypowiedzi. Wątpliwości czy «Notatki» powinny być wydawane, spowodowały zamieszczenie w pierwszym numerze pisma wstępnego artykułu, uzasadniającego argumentacją merytoryczną oraz (wypowiedziami naukowców) potrzebę wydawania w Płocku regionalnego pisma popularnonaukowego⁵). O ile potrzeba takiego wydawnictwa wydawała się warta uwzględnienia już w momencie założenia pisma, to jego kontynuację należy uznać obecnie za niewątpliwie konieczną. Przemawia za tym poważna tradycja naukowa ośrodka, awans kulturalny i naukowy

NOTATKI PŁOCKIE

CZASOPISMO
MAZOWSZA
KURPIÓW
I PODLASIA

1/45

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE
MAZOWIECKIE TOWARZYSTWO KULTURY

PŁOCK

1968

WARSZAWA

Płocka, a przede wszystkim poważne zwiększenie się rangi społecznej i naukowej Towarzystwa. Ogromny wzrost agend tej instytucji, liczącej obecnie przeszło sześciuset członków, placówki prowadzącej liczne badania naukowe w zakresie różnych dyscyplin i operującej poważnym majątkiem i pokaźnymi dochodami sprawia, iż «Notatki» mają liczne grono stałych prenumeratorów.

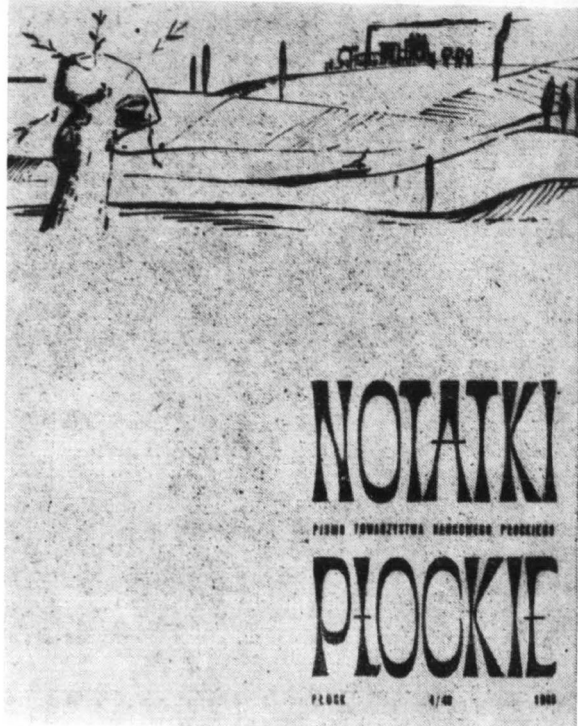
Długotrwała działalność wydawnicza potwierdza w sposób oczywisty potrzebę regionalnego pisma popularnonaukowego, oczywiście niezależnie od roczników Towarzystwa, poświęconych poważniej twórczości naukowej. Należy podkreślić, że poza merytoryczną wartością artykułów, przynajmniej w ich większości, «Notatki Płockie» swą działalnością w płaszczyźnie społecznej funkcji nauki, niewątpliwie uwielokrotniły swe wartości. Pismo przyczyniło się w istotny sposób do ożywienia ruchu naukowego w Płocku, ułatwiało start nieznanym i początkującym badaczom, dawało możliwość szybkiej publikacji prac, które w wielkich miastach oczekują niejednokrotnie latami i jakże często przy tym bezskutecznie. Z dużą satysfakcją można by tu przytoczyć dość znaczną liczbę naukowców, których pierwsze prace jako jeszcze magistrów czy początkujących doktorów publikowały «Notatki».

W kwartalniku pojawiły się też niejednokrotnie prace wybitnych uczonych polskich, że przytoczę tylko jako przykład nazwiska profesorów: Aleksandra Gieysztor i Stanisława Herbsta, stanowiące przykłady wzorowych prac.

Wszystkie te i inne czynniki, których wliczanie przerastałoby ramy artykułu pozwalają widzieć w dwudziestopięcioletniej działalności wydawniczej «Notatek» poważną dźwignię dla podnoszenia i upowszechniania kultury naukowej środowiska, co właśnie postulowano w momencie zakładania pisma.

Zgodnie z założeniami pismo przeznaczone jest przede wszystkim dla prac o charakterze popularnonaukowym związanych z regionem. Mimo zachodzących w niektórych okresach z różnym nasileniem odstępstw od tych założeń, ogólny popularnonaukowy charakter pisma został zachowany. Wątpliwości nasuwały artykuły o treści publicystycznej, relacje z uroczystości i zamieszczane „in extenso” przemówienia, a także nadmierna ilość okazjonalnych zdjęć.

Zajmowane jednak przez obecne Kolegium redakcyjne stanowisko w tym względzie zapowiada wzrost rangi naukowej pisma. Uwzględniając głosy najbardziej nawet krytyczne należy jednak uznać, gromadzące systematycznie

cenne dla nauki materiały i wypełniające swą rolę w zakresie społecznej funkcji nauki, pismo kontynuuje swą długoletnią działalność z pożytkiem dla miasta i regionu.

Obok głosów prasy publikowanych zwłaszcza w pierwszych kilkunastu numerach kwartalnika, pozytywnie oceniających pismo, Towarzystwo Naukowe Płockie otrzymało o «Notatkach» szereg pochlebnych ocen. Między innymi od profesora dra Mieczysława Jagielskiego stwierdzającego, że «Notatki» odgrywają istotną rolę w życiu naukowym i kulturalnym regionu. Pozytywnie wypowiedzieli się też o «Notatkach Płockich» profesorzy Stefan Kieniewicz, Jerzy Kowalski, Tadeusz Paciorkiewicz, docenci: dr hab. Edward Tomaszewski i dr hab. Michał Olędzki oraz szereg innych naukowców⁶⁾.

Opinie te oczywiście nie upoważniają do spoczęcia na laurach; cieszą, lecz nie powinny przyćmiewać znaczenia, jakie ma dla pisma wyciągnięcie wniosków z ocen krytycznych. Tędy właśnie prowadzi droga ku lepszemu profilu i wartości prac zamieszczanych w piśmie.

«Notatki Płockie» to owoc nie tylko inicjatywy i uporu działających w trudnych warunkach założycieli i kontynuujących ich prace licznych autorów, to także ofiarnie współpracujący drukarze, pracownicy kolportażu, ci wszyscy, którzy przyłożyli cegiełkę do wspólnego dzieła. Im wszystkim należą się wyrazy uznania i wdzięczności.

PRZYPISY

- 1) Wanda Kaczanowska, Zofia Zielińska „Bibliografia „Notatek Płockich” (Nr 1-100) Płock, 1981
- 2) «Notatki Płockie», Biuletyn Komisji nad Powstaniem i Rozwojem Płocka. 1956, Nr 1
- 3) «Mazowsze». Biuletyn Oddziału PTTK w Grodzisku Mazowieckim, 1957 (jeden numer).
- 4) «Błyskawica». Powiatowy Dom Kultury w Płocku, 1955 (pięć numerów); «Ochrona Przyrody», Płock, 1957-1959 (cztery numery).
- 5) Kazimierz Askanas — O potrzebie czasopism regionalnych, «Notatki Płockie» 1956 nr 1, s. 3-4.
- 6) Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego.